

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Проректор з НПР

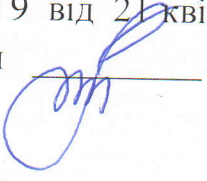
Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

27 квітня 2023 р.

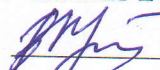
**ПРОГРАМА**

додаткового вступного іспиту  
з дисципліни «Загальна педагогіка»  
треть (освітньо-науковий) рівень вищої освіти  
доктор філософії

Спеціальність – 011 Освітні, педагогічні науки  
Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Програма розглянута та схвалена на засіданні  
кафедри іншомовної освіти і міжкультурної комунікації  
Протокол № 9 від 21 квітня 2023 р.  
Зав. кафедри  д. пед. н., проф. Наталя БІДЮК

**ПОГОДЖЕНО**

Вчена рада факультету міжнародних відносин і права  
Протокол № 9 від 25 квітня 2023 р.  
Голова вченої ради  д. пед. н., проф. Віталій ТРЕТЬКО

Хмельницький 2023

## **ВСТУП**

Метою додаткового вступного іспиту з загальної педагогіки є комплексна перевірка засвоєння вступниками науково-теоретичних основ загальної педагогіки.

До участі у вступному додатковому випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом «спеціаліста» / «магістра» за будь-яким іншим (непедагогічним) напрямом підготовки.

На вступному випробуванні вступники повинні продемонструвати знання фундаментальних основ педагогіки, вміння визначати провідні педагогічні категорії, аналізувати педагогічні явища, причинно-наслідкові зв'язки, застосовувати теоретичні знання. Зокрема вступники повинні володіти основними категоріями педагогіки (освіта, розвиток, виховання, навчання), теорії навчання (зміст навчання, методи, форми, засоби навчання, типи навчання, результати навчання), теорії виховання (особистість, соціальна група, зміст виховання, принципи та закономірності виховання, методи, форми та засоби виховання), управління освітою (система освіта, принципи організації системи освіти, типи навчальних закладів, структура навчальних закладів, посадові обов'язки працівників системи освіти).

На основі змісту програми з даної дисципліни визначено орієнтовні питання вступних випробувань. Структура білету складається з трьох теоретичних питань. Комплексний характер білету дасть можливість виявити педагогічну позицію вступника, бачення та розуміння актуальних проблем педагогічної науки, а також рівень теоретичної підготовленості.

## **КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

Оцінювання відповіді вступника до аспірантури відбувається на підставі виявленого рівня його підготовленості до науково-дослідницької діяльності у галузі загальної педагогіки, розуміння ним педагогічних проблем і шляхів їх вирішення.

90-100 – «відмінно». Вступник аргументовано і повно викладає програмний матеріал. У своїх відповідях спирається на дослідження науковців, користується прийомами порівняльного аналізу, узагальнення, наводить приклади, доведення, виділяє головні положення, виявляє творчий підхід до розкриття сутності педагогічних явищ.

75-89 – «добре». Вступник виявляє знання змісту курсу. Наводить приклади при відтворенні програмного матеріалу, проте відсутній творчий підхід у вирішенні проблеми. Виявляє знання змісту курсу, але недостатньо повно розкриває сутність явищ. Правильно використовує знання, вміння, навички лише в стандартних ситуаціях.

60-74 – «задовільно». Вступник допускає помилки, зазнає труднощів у їх усуненні. Відповіді на запитання не повні. Зазнає труднощів у використанні на практиці отриманих знань, вмінь, навичок. Загалом програмний матеріал засвоєний частково.

0-59 – «незадовільно». Вступник зазнає труднощів при розкритті змісту основних понять, допускає значну кількість помилок у відтворенні програмного матеріалу, слабо володіє основними поняттями, розкриває сутність явищ, понять на рівні відтворення. Не може поєднати набуті знання з практикою. Відповіді на запитання фрагментарні, не відображають суті проблеми.

## ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Зміст дисципліни охоплює такі теми:
2. Педагогіка - наука про виховання людини.
3. Педагогіка як прикладна наука, спрямована на оперативне розв'язання життєвих проблем, що виникають у процесі виховання, навчання, освіти.
4. Основи категорії та поняття загальної педагогіки.
5. Джерела розвитку педагогіки.
6. Виділення педагогіки і оформлення її в наукову систему.
7. Педагогічна наука і педагогічна практика, система педагогічних наук.
8. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
9. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства.
10. Виховання як суспільне явище, його історичний характер. Виховання в широкому і вузькому розумінні (соціальному, педагогічному). Сімейне виховання.
11. Філософські теорії розвитку і формування особистості. Вікова періодизація розвитку дитини.
12. Освіта та її роль у розвитку і формуванні особистості.
13. Принципи навчання та їх характеристика.
14. Зміст освіти і виховання.
15. Форма організації навчання.
16. Класифікації методів навчання. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні та практичні (за джерелом знань); репродуктивні, проблемно-пошукові, дослідницькі (за рівнем самостійності мислення); індуктивні та дедуктивні, аналітичні та синтетичні (за логікою передачі та сприйняття інформації).
17. Інформаційно-комунікаційні технології навчання.
18. Засоби навчання, їх класифікація та характеристика.
19. Методи та форми контролю, їх характеристика.
20. Основні типи колективів, їх взаємозв'язок.
21. Поняття про систему освіти. Освітні рівні. Типи навчальних закладів.
22. Органи управління освітою, їх функції і структура.
23. Методи педагогічного дослідження (теоретичні, емпіричні, математичні). Спостереження, вивчення досвіду, вивчення першоджерел, вивчення документації, бесіда, інтерв'ю.
24. Педагогічний експеримент, його сутність.

## ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Педагогіка як наука і практика виховання людини (предмет, завдання, основні категорії). Джерела педагогіки. Основні етапи у розвитку педагогічної практики та науки.
2. Структура загальної педагогіки, її зв'язок з іншими науками.
3. Характеристика методів науково-педагогічного дослідження. Вибір методів дослідження.
4. Особистість як соціально-педагогічна категорія. Структура особистості, співвідношення біологічного і соціального в структурі особистості. Ознаки і критерії особистості.
5. Виховання як фактор розвитку і формування особистості.
6. Вплив середовища на розвиток і формування особистості.
7. Роль спадковості у соціальному розвитку людини. Врахування спадкового фактору у виховному процесі.
8. Виховання як спеціально організований педагогічний процес (сутність, особливості).
9. Характеристика методів організації навчальної діяльності.
10. Зміст виховання та його сутність.
11. Моральне виховання особистості: сутність, завдання, провідні напрямки (зміст), методи, форми та засоби.
12. Громадянське і національно-патріотичне виховання особистості (завдання, зміст, форми та методи роботи).
13. Формування здорового способу життя та фізичне виховання.
14. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні молоді.
15. Сутність, особливості та функції процесу навчання.
16. Характеристика принципів процесу навчання.
17. Сутність змісту освіти.
18. Методи навчання: сутність, функції та структура.
19. Методи контролю та самоконтролю.
20. Основні засоби навчання та їх застосування у процесі навчання.
21. Форми організації навчання у сучасних закладах освіти.
22. Контроль навчальних досягнень: сутність, завдання, функції.
23. Види, методи і форми контролю.
24. Поняття системи освіти. Сучасна система освіти в Україні.
25. Управлінська діяльність в освіті.

## ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрощук І. В. Педагогічна взаємодія у професійній діяльності : навч. посібник / І. В. Андрощук . Хмельницький : ХНУ, 2017. 190 с.
2. Бондар В. (2005) Дидактика К. : Либідь.
3. Вишневський О. (2006) Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич : Коло.
4. Вища освіта України і Болонський процес (2004): навч. посіб. / [за ред. В. Г. Кременя]. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан/
5. Волкова Н. П. (2001) Педагогіка К. : Академія.
6. Галузьяк В.М. (2015) Педагогічна діагностика: курс лекцій Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД».
7. Гончаренко С. У. (1997) Український педагогічний словник К. : Либідь.
8. Дидактика: теорія і практика (2017). Навч.-метод. посіб./О. С. Березюк, О. М. Власенко. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 211 с
9. Дичківська І. М. (2012) Інноваційні педагогічні технології: підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав.
10. Дінтерсміт Т., Вагнер Т. (2017). Мистецтво навчати. Як підготувати дитину до реального життя. К.: Наш формат.
11. Загальна педагогіка (2020). Навч. посібник / О. Ф. Євсюков, С.А. Чупахін; за ред. О. Ф. Євсюкова. Харків, 150 с.
12. Зязюн І. (2000) Педагогіка добра. Київ : МАУП.
13. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія (2005) / Уклад.: О.О.Любар; За ред. В.Г.Кременя. – К.: Знання.
14. Кремень, В. Г. (Ред.). (2014). Національний освітній глосарій: вища освіта. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди».
15. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. (2003) Педагогіка. К. : Знання–Прес.
16. Кузьмінський А. І. (2006). Педагогіка родинного виховання : навч. посіб. К. : Знання.
17. Лозова В. І., Троцько Г. В. (2002) Теоретичні основи виховання і навчання Харків : ОВС.
18. Михайліченко М. В. (2016) Освітні технології : навчальний посібник. Київ : ЦП «КОМПРИНТ».
19. Нова українська школа: порадник для вчителя (2017) Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди».
20. Сікорський П. І. (2021) Нова педагогіка. Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
21. Сисоєва С.О. (2006) Основи педагогічної творчості: Підручник. К.: Міленіум.
22. Стельмахович В. Г. (1997) Українська народна педагогіка К.
23. Сухомлинский В.О. (1978). Батьківська педагогіка.К. : Радянська школа.
24. Українська педагогіка в персоналіях (2005). [Текст] : навч. посіб. : у 2-х кн. – Кн. 1 : Х–XIX століття / за ред. О. В. Сухомлинської. К. : Либідь.
25. Фіцула М. М. (2003). Педагогіка К. : Академвидав.
26. Янкович О., Беднарек Ю., Анджесєвська А. (2015) Освітні технології сучасних навчальних закладів : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка.

## ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

1. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/stru>
2. Закон України «Про загальну середню освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.help/law/651-XIV/>.
3. Закон України «Про позашкільну освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.

4. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Закон України «Про фахову передвищу освіту» . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
6. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс] / – 2002. – Режим доступу: <http://www.setlab.net/?view=education-doctrine-2002>
7. Концепція Нової української школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
8. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80?lang=ru>
9. Національна рамка кваліфікацій (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/519-2020-%D0%BF#Text>.

### ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу : <http://mon.gov.ua>
2. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Режим доступу : <http://www.dnrb.gov.ua>
4. Сайт Національної парламентської бібліотеки України. Режим доступу : <http://www.nplu.org>
5. Сайт Електронної бібліотеки Хмельницького національного університету. Режим доступу : <http://lib.khmnu.edu.ua/>.
6. Модульне середовище для навчання ХНУ. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
7. Портал сучасних педагогічних ресурсів. Режим доступу : <http://www.intellect-invest.org.ua>
8. Освіта.UA. Режим доступу : <http://osvita.ua>